

ПРОВЕРКА НА МЕТРИСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ИНСТРУМЕНТОТ ПЕРМА ПРОФИЛ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПСИХИЧКАТА ДОБРОСОСТОЈБА

Николина Кениг¹,

Огнен Спасовски

Институт за психологија, Филозофски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Кратка содржина

Растечкиот интерес за истражување на психичката добросостојба е проследен со интензивни напори да се обезбедат инструменти за нејзино мерење кои имаат издржани психометриски карактеристики и кои би можеле да се користат за крос-културални споредби. Една од најшироко користените самоизвестувачки скали за мерење на психичката добросостојба, која за само неколку години од нејзината првична конструкција е адаптирана и преведена на петнаесетина јазици е ПЕРМА профил скалата, втемелена во Селигмановото дефинирање на овој конструкт.

Ова истражување е иницијална студија за проверка на метриските карактеристики на ПЕРМА профил инструментот. Спроведена е на примерок од 984 испитаници (67,6% жени) на возраст во опсег од 18 до 35 години ($M = 20.84$; $SD = 1.69$), сите студенти на ФИНКИ, Филозофскиот или на Архитектонскиот факултет во Скопје. Инструментот е задаван онлајн, а учеството е доброволно. Проверката на внатрешната конзистентност упатува на тоа дека сите супскали, освен Ангажираност (E), имаат висока внатрешна конзистентност. Со помош на конфирматорна факторска анализа, проверено е дали добиената структура одговара на предложениот факторски модел. Оваа анализа генерира индекси кои укажуваат на тоа дека предложениот пет-факторски модел прифатливо, но не најсоодветно се поклопува со податоците. Овој податок, заедно со наодите од тестирањата на хипотезите за проверка на конструкт валидноста, сугерираат дека инструментот може да се користи за опфатената популација. Авторите предлагаат проширување на студијата на похетероген примерок и реформулација на еден од ајтемите кој генерира пониска внатрешна хомогеност.

Клучни зборови: ПЕРМА профил, психометриски карактеристики, психичка добросостојба

---

¹ ninakenig@yahoo.com

Вовед

Концептот за психичка, или субјективна добросостојба од една страна, изгледа едноставно да се разбере затоа што се поклопува со здраворазумската претпоставка дека можеме релативно лесно да ја утврдиме нејзината изразеност врз основа на самоизвестување. Од друга страна, обидите овој конструкт да се одреди и да се мери, упатуваат на тоа дека термините кои имаат „двоен живот“ - еден во секојдневниот, а друг во научниот дискурс, не секогаш се поклопуваат во целост и дека можеби е најтешко да се постигне консензус околу нивното дефинирање. Така, денес постојат најмалку три насоки, или групи на концепции и теории кои ја објаснуваат добросостојбата, фокусирајќи се на различни аспекти: во едната група на субјективната добросостојба се гледа како на збир од позитивни карактеристики, кои резултираат со висок потенцијал за себереализација, втората ја изедначува субјективната добросостојба со задоволство од животот, базирано на евалуативни и атрибутивни функции на личноста, а во третата група се нагласува акумулацијата на позитивни искуства на личноста како индикација на оваа варијабла (Eid & Larsen, 2008).

Во последната деценија сè повеќе се прифаќа сфаќањето дека „субјективната добросостојба“ подразбира психичка состојба на оптимално функционирање на индивидуата, кое е во насока на реализирање и унапредување на сопствените потенцијали. Оттука, субјективната добросостојба е веројатно најважната компонента на квалитетот на животот, а тој, пак, е клучна алка во ефективното функционирање на заедниците (Peterson, 2006). Растечкиот корпус истражувања поврзани со оваа карактеристика недвосмислено зборува за субјективната добросостојба како важен фактор за поддршка на општото здравје и долговечност (пр. Boehm & Kubzansky, 2012; Diener et al., 2017; Pressman, Jenkins & Moskowitz, 2019), поефективен професионален ангажман и задоволство од работата - во рамките на новоразвиениот концепт за т.н. „економија на субјективната добросостојба“ (Diener & Seligman, 2004), како и за похармонични социјални врски и генерален социјален бенефит (Larsen & Eid, 2008). Оттука, мерењето на субјективната добросостојба е клучно за да се разбере како може да се подобри животот на луѓето (Kahneman, 1999).

Комплексноста на конструктот субјективна добросостојба ја потенцира и Мартин Селигман во книгата „Flourish“ издадена во 2011 година: *„Добросостојбата е иста како и времето и слободата, иако е структура што не може да се дефинира целосно со една мерка, иако, ја формираат повеќе конструкции. Тоа се елементи на добросостојбата а секој елемент може да се измери“* (Seligman, 2011, стр. 6). Тој нагласува дека треба да се надмине монизмот во дефинирањето на субјективната добросостојба, а главна задача е да се определат нејзините главни елементи. Само подобрувањето на задоволството од

животот како цел не е доволно, и нагласува дека личниот развој, унапредувањето на личните потенцијали и добросостојбата – како цел, може да се постигнат само со подобрување и унапредување на сите нејзини елементи. Во оваа книга, Селигман детално ја елаборира својата нова теорија за добросостојба, која ја дефинира преку пет составни компоненти (Seligman, 2018): Позитивни емоции, Ангажираност, Врски (позитивни социјални релации), Смисла (во животот) и Постигнување. Врз основа на првите букви од англиските називи на овие компоненти, моделот е наречен ПЕРМА². Овие компоненти се релативно независни една од друга, а луѓето ги посакуваат и се интринзично мотивирани да тежнеат кон нив – заради самите нив како цели. Селигман смета дека секоја од компонентите може да биде дефинирана и мерена како засебна и независно од другите.

Токму на овој модел се темели еден од најпопуларните и најшироко користените инструменти за мерење на психичката добросостојба – ПЕРМА профил (PERMA Profiler, Butler & Kern, 2016) чии метриски карактеристики ќе бидат проверувани во оваа студија. Истата ја сметаме за иницијална, бидејќи е спроведена на релативно хомоген примерок од аспект на возраст и степен на образование.

Метод

Примерок

Во истражувањето учествуваа 984 испитаници (67,6% жени и 32,4% мажи) на возраст во опсег од 18 до 35 години ($M = 20,84$; $SD = 1,69$). Огромното мнозинство субјекти се изјасниле како етнички Македонци (90,4%). Сите учесници, во времето кога е вршено истражувањето, имале статус на студент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на некој од следниве факултети: Филозофски, Архитектонски или ФИНКИ.

Посийајка

Сите испитаници беа регрутирани со испраќање на известување за можност за учество во истражувањето, на нивните лични електронски адреси. Потенцијалните учесници во истражувањето добија информација за тоа дека се истражува ефектот на пандемијата врз општата добросостојба на студентите и дека нивното учество е доброволно и анонимно. За пополнување на инструментите беа потребни 15 - 20 минути, а прашалникот, поставен на Google-forms платформата, беше отворен 5 дена во секој од навратите. Во самиот

² P = positive emotions, E = engagement, R = relations, M = meaning, A = achievement

инструмент беше вградено контролно прашање за утврдување на внимателноста во следење на прашањата и сите испитаници кои не го задоволуваа условот не се вклучени во анализата. Податоците беа прибирани двократно и тоа во 2020 и 2021 година.

Преводот на инструментот го правеа независно еден од друг, двајцата автори на оваа студија, со користење на т.н. едноставна постапка. Споредбата на двете преведени верзии покажа сосем мали разлики кои беа усогласени со консултација на билингвален преведувач.

Спсихометричка обработка

За проверка на дискриминативноста на ајтемите користен е внатрешен критериум (корелации со скорот на супскалата и целата скала), а релијабилноста беше утврдена со пресметување на Кронбах алфа-коэффициенти. Овие пресметки, заедно со дескриптивните, направени се со помош на програмата SPSS-20. Проверката на внатрешната структура, односно совпаѓањето на добиените податоци со моделот понуден од авторите на инструментот, е направена со конфирматорна факторска анализа со претпоставка за корелирани фактори, а анализата е изведена на слободниот софтверски пакет JASP 16. За тестирање на хипотезите поврзани со проверка на конструкт-вадноста, беа користени Пирсонов коефициент на корелација и *t*-тест за независни групи.

Опис на инструментот ПЕРМА профил

Инструментот е во авторство на Батлер и Керн (Butler & Kern, 2016), а се потпира на теорискиот модел понуден од страна на Селигман (Seligman, 2011) кој зборува за 5 столба, или компоненти на психичката добросостојба: позитивни емоции, ангажираност, врски (односи со другите), смисла и постигнување. Овие теориски дефинирани компоненти на добросостојбата, во инструментот ПЕРМА профил се репрезентирани низ пет супскали (секоја со по 3 ајтеми) според чии први букви е наречен инструментот. До вкупниот скор за добросостојба се доаѓа на тој начин што се прави просек од скорите од петте супскали и ајтемот за општа проценка на добросостојбата. Дополнително, инструментот дава мерки и за други два аспекта на добросостојбата – проценка за сопственото општо здравје и негативните емоции. И овие две супскали се составени од по 3 ајтеми. Тие имаат маскирачка намена, а се користат и како дополнителна информација. Еден од вкупно 23-те ајтеми вклучени во конечната верзија на инструментот мери осаменост, а еден бара самопроценка за општото чувство на среќа. Како мерки кои про-

излегуваат од самостоен ајтем (single-item measures) и овие податоци може да се користат во описот на профилот што се добива од примена на инструментот. Сите ајтеми се во форма на прашања и се одговараат на Ликертова скала од 0 (*воопшто не*) до 10 (*во целост ја*).

Иницијалната студија за проверка на метриските карактеристики на инструментот била спроведена во 2012 година, на 11 примероци од различни популации, а вкупниот број на учесници изнесувал $N = 3751$ (Butler & Kern, 2016). Нешто подоцна, инструментот е поставен како отворен на интернет-мрежата, така што во изминатите 5-6 години, тој е адаптиран и проверен во десетина различни култури и главно покажува прифатливо вклопување со предложениот модел, добра временска конзистентност и внатрешна хомогеност, заедно со поддржувачки податоци за содржинска и конструкт-валидност. Просечната тест-ретест стабилност на примерок од $N = 3257$ изнесува $r = .78$ (Sun et al., 2018). Во табела 1 се прикажани податоци за релијабилноста и за базичните дескриптивни податоци добиени од акумулацијата на одговорите добиени од повеќе популации (со над 31.000 испитаници) кои учествувале во негово одговарање во периодот меѓу пилот- студијата во која инструментот е развиен и објавувањето на студијата за неговите психометриски карактеристики.

Табела 1

Релевантни показатели за ПЕРМА профил на податоци од студија за психометрички проверки (N > 31000)*

Супскала/скала	Min. скор	Max скор	M	SD	Alpha Коэф.
P - Позитивни емоции	0	10	6.69	1.97	.84 - .88
E - Ангажираност	0	10	7.25	1.71	.60 -.73
R - Врски (релации)	0	10	6.90	2.15	.75 - .84
M - Смисла	0	10	7.06	2.17	.85 - .91
A - Постигнување	0	10	7.21	1.78	.70 - .84
H - Здравје	0	10	7.02	1.66	.92 -.94
N - Негативни емоции	0	10	4.46	2.06	.70-.77
OWB – Општа добросостојба	0	10	7.38	2.18	.93 - .94

*Извор: Butler & Kern, 2016

Како рамка за интерпретација на скоровите, авторите ги предлагаат следниве критични скорови: одлично функционирање = 9 и над тоа (0 до 1 за негативни емоции), високо функционирање = 8-8.9 (од 1,1 до 3 за негативни емоции), нормално функционирање = 6.5 до 7.9 (од 3 до 5 занегативни емоции), субоптимално функционирање = 5 до 6.4 (од 5.1 до 6.5 занегативни емоции), додека под 5 (над 6.5 занегативни емоции), се смета за состојба на страдање.

Резултати од анализа на податоците

Дескриптивни податоци и внатрешна конзистентност на инструментот

Со цел да се добијат детални податоци за ајтемите, најпрво беше направена проверка на нивната дискриминативност, со користење на внатрешен критериум за утврдување на степенот на поседување на варијаблите. Утврдени се корелации со вкупниот скор за супскалата на која ајтемот ѝ припаѓа, како и скорот за општата добросостојба. За ајтемите кои се самостојни (осаменост и проценка на вкупната добросостојба), обезбедени се корелации само со вкупниот скор. Исто така, пресметана е и просечната застапеност на ајтемите (M) и дисперзијата (SD). Овие базични податоци се презентирани во табела 2.

Табела 2

Просечна застапеност на индикаторите и дискриминативност на ајтемите

Ајтеми од супскала П (Позитивни емоции)	<i>M (SD)</i>	Скор на супскала П	Вкупен скор ПЕРМА
П1 – весело (радосно) чувствување	6.23 (2.47)	.90**	.74**
П2 – позитивно чувствување	6.86 (2.19)	.91**	.76**
П3 – чувствување задоволство	6.99 (2.18)	.87**	.82**
Ајтеми од супскала Е (Ангажираност)	<i>M (SD)</i>	Скор на супскала Е	Вкупен скор ПЕРМА
Е1 – потполна внесеност во работата	7.03 (2.36)	.77**	.60**
Е2 – возбуда од работата	7.45 (2.20)	.78**	.70**
Е3 – губење осет за времето	8.05 (2.27)	.67**	.32**
Ајтеми од супскала Р (Релации)	<i>M (SD)</i>	Скор на супскала Р	Вкупен скор ПЕРМА
Р1 – помош и поддршка од други	6.23 (2.50)	.83**	.55**
Р2 – чувство на саканост	6.86 (2.19)	.79**	.69**
Р3 – задоволство од врските	6.99 (2.18)	.70**	.98**
Ајтеми од супскала М (Смисла)	<i>M (SD)</i>	Скор на супскала М	Вкупен скор ПЕРМА
М1 - живот со цел и со значење	7.29 (2.28)	.88**	.79**
М2 - работата вреди за вложениот труд	7.54 (2.31)	.86**	.75**
М3 - јасна насоченост во животот	6.91 (2.59)	.88**	.75**
Ајтеми од супскала А (Постигање)	<i>M (SD)</i>	Скор на супскала А	Вкупен скор ПЕРМА
А1 – напредување кон целите	6.18 (2.45)	.86**	.67**
А2 – постигање на целите	6.66 (2.30)	.89**	.70**
А3 - справување со одговорности	7.64 (1.90)	.73**	.57**
Ајтеми од супскала Х (Здравје)	<i>M (SD)</i>	Супскала Х	Вкупен скор ПЕРМА
Х1 – општо здравје	7.99 (2.07)	.87**	.63**
Х2 – сегашно физичко здравје	6.98 (2.59)	.87**	.59**
Х3 – здравје во споредба со други	8.01 (2.09)	.89**	.62**
Ајтеми од супскала Н (Негативни емоции)	<i>M (SD)</i>	Супскала Н	Вкупен скор ПЕРМА
Н1 – чувствување анксиозност	5.32 (2.80)	.87**	.63**
Н2 – чувствување лутина	4.47 (2.50)	.87**	.59**
Н3 – чувствување тага	4.60 (2.59)	.89**	.62**
Поединечни ајтеми	<i>M (SD)</i>		Вкупен скор ПЕРМА
О1 - Осаменост	4.68 (3.04)		.20**
ОД1 - Општа среќа	7.27 (2.14)		.79**

** $p < .01$

Коефициентите на релијабилност за сите поединечни супскали и на скалата во целост како и нивните придружни основни дескриптивни податоци се приложени на табела 3. Податоците упатуваат на тоа дека сите супскали освен Ангажираност (Е) имаат висока внатрешна конзистентност во рамки на опсегот добиен во други истражувања. Проверката на уделот на поединечните ајтеми во коефициентот на релијабилност покажува дека ајтемот Е3 е тој кој генерира пониска хомогеност на супскалата. Со негово елиминирање релијабилноста на супскалата би пораснала на $\alpha = .64$, иако со само два преостанати ајтеми.

Табела 3

Дескриптивни податоци и релијабилност на скалата ПЕРМА профил

Супскала/скала	Min.	Max	M	SD	Kurt*	Skew**	α
П - Позитивни емоции	0	10	6.70	2.04	-.77	.20	.88
Е - Ангажираност	.33	10	7.51	1.67	-.90	.75	.58
Р - Врски	0	10	7.46	2.02	-1.02	.70	.76
М-Смисла	0	10	7.24	2.10	-.96	.59	.85
А -Постигнување	.33	10	6.83	1.85	-.73	.29	.77
Х -Здравје	0	10	7.66	1.98	-1.11	1.12	.85
Н - Негативни емоции	0	10	4.79	2.23	.15	-.88	.88
Вкупен скор ПЕРМА	.88	10	7.15	1.59	-.93	.93	.93

*SE = .078. **SE = .156

Проверка на внатрешната структура со помош на конфирматорна факторска анализа

Со помош на конфирматорна факторска анализа беше проверено дали добиената структура одговара на предложениот факторски модел³. Индексите кои укажуваат на соодветноста на моделот се прикажани во табела 4 од каде се гледа дека и двата статистика укажуваат на прифатливо иако не најсоодветно поклопување на моделот со податоците добиени од овој примерок. Слични вредности за CFI и RMSEA се добиени за три примероци од иницијалната студија: студенти од САД ($N = 184$) онлајн примерок од вработени компании ($N = 294$) и примерок од студија за вредности ($N = 166$) и истите

³ Како критериуми за прифатливо совпаѓање (goodness of fit) беа користени вообичаените критериуми за CFI индексот: (а) вредност $< 0,80$ се несоодветни (б) меѓу $0,80$ и $0,90$ се во рамки на прифатливи, и (в) вредности $> 0,90$ индицираат одлично поклопување со податоците од примерокот). RMSEA-вредностите, исто така беа проценувани наспроти вообичаениот стандард: (а) $0,0$ = егзактно поклопување, (б) $< 0,05$ = многу блиско поклопување, (в) $0,05$ до $0,08$ = блиско поклопување, (г) $0,08$ до $0,10$ = задоволително поклопување (Muliak et al, 1998).

се третирали како прифатливо поклопување со моделот (Butler & Kern, 2016) како и во последователни студии (пр. Prasojo et al. 2020).

Табела 4

Индекси на соодветноста на моделот

Comparative Fit Index (CFI)*	.921
Root mean square error of approximation (RMSEA)	.091
Root mean square error of approximation (RMSEA) -90% долна граница	.085
Root mean square error of approximation (RMSEA) -90% горна граница	.097

* $p < .01$

Како што може да се види од табела 5 сите факторски заситувања се во рамките на прифатливи вредности. Факторското заситување на ајтемот Е3 дискутиран како извор на слаба внатрешна конзистентност на супскалата Ангажираност видливо е пониско од останатите, а сепак статистички е значајно.

Табела 5

Факторски заситувања на ајтемите на ПЕРМА

фактор	инд.	R^2	Est.	SE	z	p	95% CI		станд. засит.
							долна	горна	
П	П1	.655	1.995	.067	29.77	< .001	1.863	2.126	.790
	П3	.705	1.840	.058	31.49	< .001	1.725	1.954	.839
	П2	.734	1.863	.057	32.50	< .001	1.750	1.975	.587
Е	Е1	.476	1.630	.073	22.43	< .001	1.487	1.772	.700
	Е3	.490	1.535	.067	22.78	< .001	1.403	1.667	.239
	Е2	.057	.541	.076	7.15	< .001	0.393	0.689	.690
Р	Р3	.404	1.651	.080	20.60	< .001	1.494	1.808	.809
	Р2	.604	1.895	.071	26.67	< .001	1.756	2.034	.840
	Р1	.537	1.696	.069	24.70	< .001	1.561	1.830	.857
М	М1	.728	1.942	.061	32.05	< .001	1.823	2.061	.777
	М3	.611	2.024	.072	28.16	< .001	1.883	2.165	.732
	М2	.622	1.821	.064	28.51	< .001	1.695	1.946	.636
А	А1	.625	1.937	.069	28.11	< .001	1.802	2.072	.853
	А2	.705	1.933	.063	30.56	< .001	1.809	2.057	.782
	А3	.344	1.117	.059	19.02	< .001	1.002	1.232	.789

Во табела 6 се прикажани корелациите меѓу факторите кои во голема мера се поклопуваат со тие добиени во студиите со слични примероци. Наодите воедно укажуваат и на оправданоста конфирматорната анализа да се спроведува со претпоставка за поврзаност на факторите.

Табела 6

Корелации меѓу ПЕРМА факториите (коваријанси)

			S.E	z	p	95% CI		Std. Est. сите
						долна	горна	
Фактор А ↔	Фактор Е		.022	42.24	< .001	.893	.979	.936
Фактор А ↔	Фактор П		.023	31.19	< .001	.659	.747	.703
Фактор А ↔	Фактор Р		.032	15.48	< .001	.440	.567	.503
Фактор А ↔	Фактор М		.018	45.23	< .001	.782	.853	.817
Фактор Е ↔	Фактор П		.024	33.24	< .001	.766	.862	.814
Фактор Е ↔	Фактор Р		.033	19.85	< .001	.593	.723	.658
Фактор Е ↔	Фактор М		.023	38.37	< .001	.833	.922	.878
Фактор П ↔	Фактор Р		.018	47.13	< .001	.808	.878	.843
Фактор П ↔	Фактор М		.018	45.17	< .001	.758	.827	.793
Фактор Р ↔	Фактор М		.023	32.81	< .001	.701	.790	.746

Проверка на хипотези во врска со конструктивна-валидноста на инструментот

На примерок од вкупно 472 студенти (35% машки) на средна возраст $M = 20.53$. $SD = 1.80$ тестирани се неколку најосновни хипотези за проверка на валидноста на инструментот. Слично како и во останатите студии проверени се хипотезите за постоење на негативна корелација меѓу петте супскали од ПЕРМА супскалата Здравје и вкупниот скор на добросостојба со анксиозноста, депресивноста и стресот мерени со еден од најпопуларните инструменти – ДАСС- 42 (DASS-42 – Скала на депресивност, анксиозност и стресво авторство на Lovibond& Lovibond. 1995). За супскалата Негативни емоции беа претпоставени значајни позитивни корелации со супскалите од DASS. Врз основа на постоечките наоди исто така беше претпоставено дека во овој релативно тесен возрасен опсег нема да има поврзаност меѓу возраста и која било од димензиите на ПЕРМА или пак меѓу нив и полот.

Тестирањето ги потврди сите хипотези со исклучок на една од претпоставените релации односно релативно ниската поврзаност меѓу возраста и постигнувањето (табела 7).

Табела 7

Корелации на ПЕРМА суйскалѝе и дојолниѝелниѝе суйскали со асѝекѝиѝѝе на ДАСС и возрастѝа (N = 472)

	Вкупен скор ПЕРМА	П	Е	Р	М	А	Здравје	Негативни емоѝии
Анксиозност	-.41**	-.46**	-.29**	-.29**	-.31**	-.27**	-.47**	.61**
Депресивност	-.44**	.52**	-.28**	-.32**	-.33**	-.30**	-.40**	.68**
Стрес	-.64**	-.64**	-.45**	-.49**	-.55**	-.45**	-.46**	.61**
Возраст	.05	.04	.03	-.01	.29	.15**	.04	-.07

* $p < .01$

Врз основа на тестирањето на разликите меѓу просеците на машките и женските субјекти во однос на сите супскали на ПЕРМА вклучувајќи го и вкупниот скор може да се заклучи дека претпоставката за отсуство на разлики долж целата скала е потврдена. Сите добиени разлики не се статистички значајни.

Наодите од тестирањата на хипотезите во врска со конструкт-валидноста се на линија на наодите од мнозинството студии спроведени за проверка на психометриските карактеристики на ПЕРМА профилот (на пр. Butler & Kern, 2016; Kern et al. 2015; Ryan et al., 2019).

Дискусија

Оваа иницијална проверка на психометриските карактеристики на инструментот ПЕРМА профил индицира совпаѓање со понудениот модел со пет компоненти. Релијабилноста на четири супскали е прифатлива додека за целата скала е висока ($\alpha = .92$). Исклучокот од оваа слика за високо релијабилен инструмент е регистриран на супскалата Ангажираност ($\alpha = .58$) што како наод не изненадува многу со оглед на тоа дека кај сите досега проверувани популации таа е најмалку внатрешно конзистентна. Во некои случаи алфа-коэффициентот е мошне низок дури и кога се работи за похетерогени популации. Така на пример кај австралиски примерокстуденти за оваа супскала алфа-коэффициентот изнесува $\alpha = .66$ (Ryan et al 2019), кога примерокот е составен од тинејџери изнесува $\alpha = .65$ (Kern et al. 2015), а кај турски примерок $\alpha = .62$. (Ayse, 2018). Се разбира пред овој наод да се припише на релативно малата хетерогеност на примерокот во оваа студија и фактот дека супскалата конзистентно не е еднакво релијабилна како и останатите треба да се провери дали конзистентноста не се должи на преводот на ајтемот. Претпоставката дека ајтемот Е3 кој преведен гласи: „Колку честѝо го ѝубиѝ осеѝѝѝѝе за време коѝа ѝравиѝ неѝѝѝѝе во коеѝѝѝѝе уживаѝ?“

можеби прави асоцијација на „патолошка“ отсутност односно дисоцијација од реалноста, а не на внесеност со позитивна конотација која нема заснованост бидејќи просекот токму на овој ајтем е највисок. Можеби причината лежи во тоа што при ваков превод на овој ајтем неговото разбирање се заснова на моментите на „губењето осет“ во тек на „уживање“ што може да биде прилично неповрзано со разбирањето на другите два ајтеми на оваа потскала - кај кои клучни моменти се „потполната внесеност во нештата“ и „заинтересираноста во нештата што се прават“. Пожелно е да се направат дополнителни анализи за тоа дали изворот на ниската корелација на овој ајтем со останатите на супскалата е во нееквивалентноста на индикаторот за некои култури (вклучувајќи ја и нашата) или проблемот се должи на несоодветноста на преводот.

Конфирматорната анализа сугерира дека моделот може да се смета за соодветен, но статистичките показатели не укажуваат на висок степен на совпаѓање туку повеќе на маргинално ($\chi^2(80) 723.94. p < .001. CFI = .92. RMSEA = .09$). Ова може да се припише од една страна на структурата на примерокот, но од друга и на културалните фактори кои како извор на разлики во моделите веќе се констатирани во неколку други истражувања правени со истиот метод (пр. Khaw & Kern, 2014; Ryan et al. 2019).

Ограничувања

Примерокот на кој е спроведена оваа иницијална студија е голем, но хомоген од аспект на образование и возраст, а не е балансиран во однос на полот. Не помалку важно е дека податоците се прибирани во период на КОВИД-кризата која сигурно има консеквенции врз различни аспекти на психичката добросостојба. Дополнително податоците се прибирани онлајн што иако веќе е повеќегодишна практика во вакви слични студии сè уште не претставува стратегија во која може да се воспостави контрола над процесот на одговарање.

Заклучок

Со претпазливост за контекстот во кој се користи (намената) и на која популација се применува сега засега македонскиот превод на скалата ПЕРМА профил може да се користи како инструмент за идентификација на аспектите на психичката добросостојба. Со оглед на тоа дека просеците добиени на овој примерок се мошне слични на примероците на кои се правени психометриските анализи дури релативно безбедно би можеле и да се применуваат стандардите предложени за толкување на скоровите. За да се смета за стандардизиран инструмент потребно е да се обезбедат дополнителни податоци за конструкт валидноста како и да се провери моделот на похетерогена популација.

Литература

- Ayşe. E. B. (2018). Adaptation of the PERMA Well-Being Scale into Turkish: Validity and Reliability Studies. *Educational Research and Reviews*. 13(4):129–35.
- Boehm. J. K. & Kubzansky. L. D. (2012). The heart's content: The association between positive psychological well-being and cardiovascular health. *Psychological Bulletin*. 138(4). 655–691.
- Brown. S., Tennant. A., Tennant R., Platt S., Parkinson. J. & Weich. S. (2009). Internal construct validity of the Warwick-Edinburgh mental well-being scale (WEMWBS): a Rasch analysis using data from the Scottish health education population survey. *Health and quality of life outcomes*. 7(1).15-26.
- Butler. J. & Kern. M. L. (2016). The PERMA-Profler: A brief multidimensional measure of flourishing. *International Journal of Wellbeing*. 6(3). 1-48. doi:10.5502/ijw.v6i3.1
- Eid. M. & Larsen. R. J. (2008). *The Science of Subjective Well-Being*. The Guilford Press.
- Diener. E., Pressman. S. D., Hunter. J. & Delgado-Gil-Chase. D. (2017). If, why, and when subjective well-being influences health, and future needed research. *Applied Psychology: Health and Well-Being*. 9(2). 133–167. <https://doi.org/10.1111/aphw.12090>
- Diener. E. & Seligman. M. E. P. (2004). Beyond Money: Toward an Economy of Well-Being. *Psychological Science in the Public Interest*. 5(1). 1-31. doi:10.1111/j.0963-7214.2004.00501001.x
- Giangrasso. B. (2018). Psychometric properties of the PERMA-Profler as hedonic and eudaimonic well-being measure in an Italian context. *Current Psychology*. 1–10.
- Kahneman. D. (1999). Objective happiness. In: D. Kahneman, E. Diener & N. Schwarz (уред.), *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology*. New York: Russell Sage Foundation
- Kern. M.L., Waters. L. E., Adler. A. & White. M. A. (2015). A multidimensional approach to measuring well-being in students: Application of the PERMA framework. *The Journal of Positive Psychology*. 10:3. 262-271. doi: 10.1080/17439760.2014.936962
- Khaw. D. & Kern M. (2014). A cross-cultural comparison of the PERMA model of well-being. *Undergraduate Journal of Psychology at Berkeley, University of California*. 8. 10–23.
- Lovibond. S.H. & Lovibond. P.F. (1995). *Manual for the Depression Anxiety Stress Scales* (2nd ed.). Psychology Foundation.

- Larsen. R.J.& Eid. M. (2008) Ed Diener and the science of subjective well-being. Bo: Eid. M.. Larsen. R.J. (ured.). *The Science of Subjective Well-Being*. London: Guilford Press
- Mulaik. S. A.. James L. R.. Van Alstine J.. Bennett N.. Lind S.& Stilwell C. D. (1989). Evaluation of goodness-of-fit indices for structural equation models. *Psychological Bulletin*. 105(3):430–445. doi: 10.1037/0033-2909.105.3.430
- Peterson. C. (2006). *A primer in positive psychology*. Oxford university press.
- Prasojo. L. D.. Habibi. A.. Yaakob. M. F. M. Pratama. R. Yusof. M. R.. Mukminin. A.& Hanum. S. F. (2020). Data Relating to Factors Affecting Teachers' Burnout: A SEM Analysis in an Asian Context. *Data in Brief* (2020). doi:https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e03144
- Pressman. S. D.. Jenkins. B. N.& Moskowitz. J. T. (2019). Positive affect and health: What do we know and where next should we go? *Annual Review of Psychology*. doi:10.1146/annurev-psych-010418-102955
- Ryan. J.. Curtis. R.. Olds. T.. Edney. S.. Vandelanotte. C.. Plotnikoff. R. et al. (2019). Psychometric properties of the PERMA Profiler for measuring wellbeing in Australian adults. *PLoS ONE* 14(12): e0225932. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225932
- Seligman. M. E. P.& Csikszentmihalyi. M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*. 55. 5–14. http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5
- Seligman. M.E.P. (2018). PERMA and the building blocks of well-being. *The Journal of Positive Psychology*. 13(4). 1–3. https://doi.org/10.1080/17439760.2018.1437466
- Seligman. M.E.P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Free Press.
- Sun.J.. Kaufman.S.B.& Smillie. L.D. (2018). Unique associations between big five personality aspects and multiple dimensions of well-being. *Journal of personality*. 86(2). 158–72.

PSYCHOMETRIC CHARACTERISTICS OF THE PERMA PROFILE INSTRUMENT FOR MEASURING PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

Nikolina Kenig
Ognen Spasovski

Abstract

The growing interest in research on mental well-being has been accompanied by intensive efforts to provide instruments that have appropriate psychometric properties and could be used for cross-cultural comparisons. One of the most widely used self-report scales for measuring psychological well-being, which in just a few years of its initial construction has been adapted and translated into more than fifteen languages is the PERMA profile scale based on Seligman's definition of this construct.

This research is an initial study to check the metric characteristics of the PERMA profile instrument. It was conducted on a sample of 984 respondents (67.6% women) aged 18 to 35 years ($M = 20.84$; $SD = 1.69$), all students at FINKI - Faculty of Philosophy or Architecture in Skopje. The instrument was administered online, on the basis of voluntary participation. The reliability coefficients indicate that all subscales, except Engagement (E), have a high internal consistency. By the means of confirmatory factor analysis, it was tested whether the data structure corresponds to the proposed factor model. The analysis generated indices indicating that the proposed five-factor model is an acceptable, although not very appropriate match to the data. This, along with the findings from testing the construct validity related hypotheses, suggest that the instrument can be used for this particular population. The authors propose extension of the study to a more heterogeneous sample and recommend rewording in one of the items that generates lower internal homogeneity.

Keywords: *PERMA Profile. Psychometric characteristics, Psychological well-being*